

Gemeente,

In de jaren 80 van de vorige eeuw is vanuit de verslavingszorg een nieuw soort gesprekstechniek ontwikkeld.

Inmiddels wordt het veel toegepast op allerlei plekken waar mensen gesprekken met elkaar voeren om tot een verbetering in de situatie te komen: bij huisartsen, in de jeugdzorg, en ook voor dominees zijn er dergelijke cursussen.

Die techniek heet Motiverende Gespreksvoering.

In Nederland is daarover een standaardwerk verschenen dat de mooie titel heeft 'Anderen tevoorschijn luisteren'.

Dat geeft de kern van deze methode al aan: op zo'n manier luisteren dat een ander zich kan en durft te laten zien, gaat vertellen over wat hij moeilijk vindt en ook over waar hij krachtbronnen ervaart.

Luisteren op die manier vraagt erom dat je erop uit bent om te begrijpen wat de ander beweegt.

Vervolgens kun je vanuit begrip voor wat er moeilijk is, het verlangen naar verandering dat er ook is proberen te versterken.

Anderen tevoorschijn luisteren – dat is eigenlijk waar het Jezus volgens mij ook om gaat.

Al heeft hij daar eigen manieren voor.

Bij motiverende gespreksvoering is het niet de bedoeling dat je tegen iemand zegt: ben je nou echt zo dom dat je het niet begrijpt?

Even vrij vertaald wat Jezus tegen de leerlingen zei toen hij naar hun verhaal luisterde.

Het gaat me dan ook niet zozeer om de techniek zelf, maar meer om de bedoeling ervan.

Om hoe belangrijk ook Jezus het vond om een ander tevoorschijn te luisteren.

In zijn algemeenheid, maar zeker ook in dit Emmaüsverhaal.

Want uiteindelijk krijgt hij het wel voor elkaar dat de Emmaüsgangers hun hoop en vertrouwen hervinden en opgetogen terugkeren naar Jeruzalem.

Ze worden niet langer geleid door verdriet en wanhoop, maar zien mogelijkheden om weer verder te gaan.

Ze komen als het ware weer tevoorschijn, ze komen weer tot leven.

Wat wel wonderlijk is aan dat Emmaüsverhaal, is dat de meeste mensen het waarschijnlijk niet meteen zullen associëren met luisteren.

Maar wel met zien.

Hoe komt dat eigenlijk?

Er staat dat de ogen van de leerlingen eerst vertroebeld werden zodat ze Jezus niet herkenden, en aan het eind van het verhaal dat hun ogen geopend werden.

Toen pas zagen ze dat het Jezus was.

Jezus was net gestorven en nu verschijnt hij aan de leerlingen.

Dat heeft natuurlijk iets intrigerends en daarom blijft het je bij.

Maar bijna 90% van het verhaal wordt in beslag genomen door praten en luisteren.

Ik denk dan ook dat het er niet zozeer om ging dat de leerlingen Jezus uiteindelijk herkenden, maar veel meer dat ze door het luisteren de werkelijke betekenis van Jezus en van zijn dood gingen begrijpen.

Dat het luisteren ervoor zorgde dat ze konden opstaan uit hun verdriet.

Ga maar na.

Eerst zijn de mannen samen onderweg en praten ze druk met elkaar.

Dan voegt een vreemdeling zich bij hen en raakten ze in gesprek.

En toen ze hun situatie hadden uitgelegd nam de vreemdeling het woord en dan staat er: *²⁷Daarna verklaarde hij hun wat er in al de Schriften over hem geschreven stond, en hij begon bij Mozes en de Profeten.*

Het werd al donker toen ze een slaapplek gingen zoeken.

Al die uren hebben die Emmaüsgangers gepraat en vooral geluisterd.

Geluisterd, geluisterd, geluisterd, steeds maar door, om maar tot begrip te kunnen komen. Geluisterd om te gaan verstaan welke diepere bedoeling het leven van Jezus heeft gehad. Geluisterd om tot inzicht te komen.

Geluisterd om zelf weer tot leven te kunnen komen.

Geluisterd om nieuwe wegen te kunnen ontdekken.

Al vertellend, in een poging om uiteindelijk de leerlingen tevoorschijn te luisteren, maakte de vreemdeling duidelijk hoe de betekenis van Jezus' leven en dood niet los te zien zijn van het hele Oude Testament.

De leerlingen luisterden naar zijn uitleg over het Oude Testament te beginnen bij het Exodusverhaal, bij Mozes.

Niet zo vreemd want er zijn duidelijke parallellen tussen Jezus en Mozes.

Mozes bevrijdde het volk uit Angstland, waar je gevangenzit in regels en wetten van anderen, waar je geen vrijheid hebt en niet zelf verantwoordelijk bent voor je eigen leven.

Mozes begeleidde het volk tot aan het symbolische Beloofde Land waar hij zelf stierf.

Zijn boodschap was duidelijk en het was nu aan de mensen die na hem kwamen.

Jezus werd in zijn tijd ook vergeleken met Jeremia, die het volk opriep om te *bidden* dat koning Nebukadnezar Jeruzalem zou komen verwoesten, inclusief de tempel.

Toen Jeremia die oproep deed, werd hij gevangen genomen.

Ook Jezus zei 'ik breek de tempel af' en werd gevangen genomen.

Voor zowel Jezus als Jeremia gold dat ze zich verzetten tegen een oppervlakkige religie van vaste rituelen en formules.

Die vrijheid zocht Jezus niet alleen in de religie, maar voor in ons samenleven, in hoe we omgaan met de aarde, met onszelf, met ons eigen leven.

In plaats van elkaar vastpinnen op hoe het hoort of hoe het zou moeten zijn wilde Jezus juist levendige mensen die met ziel en zaligheid in de wereld staan en er voor elkaar zijn.

Mensen die op zijn gestaan uit hun angst, die vrijmoedig in het leven staan met oog voor de wereld en elkaar.

De Emmaüsgangers luisteren en luisteren, totdat ze leren begrijpen: met de dood van Jezus houdt het niet op, maar wordt juist bevestigd waar hij voor stond.

De geschiedenis van mensen door klinkt er steeds een goddelijke boodschap met hetzelfde thema: het gaat niet om de dode letter van wetten en normen maar om het leven dat zich steeds vernieuwt.

Niets ligt vast, het gaat er steeds weer om dat je je ogen gericht houdt op wat leven doet, op daar waar hoop en vertrouwen te vinden zijn.

God valt niet vast te pinnen in een afgod, wetten en regels zijn prima zolang ze maar niet verstarrend werken, er is bevrijding mogelijk voor mensen die mensen verstrikt zijn geraakt in angst, vastgeroest in ongezonde patronen, bekneeld door misbruik, macht, of door tegenslagen in het leven.

Dat de leerlingen tot dit inzicht komen, was alleen mogelijk doordat de vreemdeling hen tevoorschijn luisterde.

Hij nam hun klacht, hun verdriet, hun boosheid, hun onbegrip over de dood van Jezus zeer serieus en wist er zo op te reageren dat er voor hen een nieuwe weg ontstond.

Zo mooi is het als het lukt om anderen tevoorschijn te luisteren uit dat wat hen vastzet, waar ze in gevangen zijn geraakt, daar waar in hen de weg doodloopt. Met begrip luisteren naar waar de ander opnieuw tot leven kan komen.

En het mooie is dat het naar twee kanten werkt: als de ander weer meer gaat sprankelen begint die bron van leven in jouzelf ook weer meer te stromen.

Zoals ds Klaas Hendrikse ooit zei: God bestaat niet, maar God ontstaat tussen mensen.

Hoe meer je de ander tevoorschijn kunt luisteren, hoe meer je zelf ook tevoorschijn kunt komen.

Het is de doorgaande beweging van het leven – niks ligt vast, zolang we gericht zijn op wat ons doet leven.

Amen.